משניות מבוארות מסכת מנחות פרק יא

ט"ז אייר

1) העמר היה מתיר בכל מקום ושתי הלחם שהקריבו בחג הסבות, מתירין החדש במקדש, דתניא (שם טז) "מנחה חדשה", שתהא חדשה לכל המנחות, ומדתניא חדשה ב' פעמים, דתניא (במדבר כח, כז) "בהקריבכם מנחה חדשה" מרבינן גם מנחת שעורין.

מין מביאין נסכים וכורים ומנחת נסכים של בהמה קדם לעמר, דתניא (שם) "וחג הקצר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה, בכורי קציר חטים", חג הסבות שאתה מביא בו לחם יהא קדם לכל קציר, וגמר כאן (שם כח, טז) "בכורי מעשיך", וגמר להלן (שם) "באסוף את מעשיך מן השדה", מה להלן חטים ופרות האילן, אף כאן נסכים ופרות האילן, **ואם הביא מן החדש קדם לעמר, פסול. אבל קדם לשתי הלחם לא יביא, ואם הביא כשר,** כיון שכבר התר לדיעות. ובנסכים יש מחלוקת, אם הביאו קודם לעמר אם הוא כשר אם הוא פסול, ועיין בתוי"ט.

ז) חמשה דברים מתבואות הארץ כשישתנו ועשויה מהן עפה, חייבין בחלה, דתניא (במדבר טו, ז) "ראשית עריסותיכם חלה תרימו", ואלו הן: **א) החטים ב) השעורים ג) והכסמין ד) ושבלת שועל ה) והשיפון.** דברי אלו חייבין בחלה, דרק הן באין לידי שמחה, וילקיטן לחם הנאמר (דברים טז, ג) בחלה, מלחם האמור (דברים טו, ג) בפסח, דרק באלו שמחמיצין חייבין בחלה, **ומעטרפין זה עם זה,** כאלו חמשת המינים, כשנמרח שני מינים יחד, מצטרפין לחשלים שיעור חלה (בעירבן בשדון קמח כלן מצטרפין), **ואסורין** מלאכל אלו חמשת מינים **בחדש מלפני הפסח,** לפני הקרבת העמר, דתניא (ויקרא כג, יד) "ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה", ונמר לחם לחם מפסח, **ומלקצר מלפני קצירת העמר,** דתניא (שם כג, י) "ראשית קצירכם", ויליף ראשית ראשית (במדבר טו, ז) מחלה. **ואם השרישו** בארץ **קדם לעמר,** קצירת העמר **מתירן לקצרן. ואם לאו,** שהשרישו אחרי קצירת העמר, **אסורין בקצירה. עד שיצוה העמר** של שנה הבא. **ח) מוצרים בית השלחים שבעמקים,** שתבואתן רעה ואין מביאין עמר משם, דקתנא אחד אומר (ויקרא כג, י) "וקצרתם את קציר", משמע שיכול לקצר קדם העמר, ובתוב אחד אומר (שם) "ראשית קצירכם", הא כיצד, ממקום שאתה יכול להביא העמר א' אתה קוצר קדם העמר, אבל ממקום שאי אתה מביא, כגון בית השלחין ושבעמקים שאין מביאים עמר מפני שהם רעות, יכול אתה לקצר קודם העמר, ואף על פי שאם הביא ממקומותן הללו כשר, קרינן ביה מקום שאי אתה מביא, כיון שאין שאין מביאין לכתחילה. **אבל לא מודשין,** דכמה דגדיש, דכמה דאפשר לשנוי משניון. **אבל שאר ארצות** שלהן בית השלחין **וכן קוצרין בראון חמים ומודשין שלא בראון חמים ולא מחו ביד חכמים. קוצר לשתי** קדם לעמר, **ומאכיל לבהמה,** דכתיב (שם) "קצירכם" שלקם יהא. **אמר רבי יהודה אימתי קוצר לשתה, בזמן שהתחיל עד שלא הביאה שליש** גדולו מתר למשיך לקצר, כן פרש רש"י, ורע"ב ורמב"ם מפרשים שליש האחרון. **רבי שמעון אומר אף יקצור ואכיל אף שהביאה שליש,** דקל שקוצר לשתה מתר דלאו קציר הוא. **ט) קוצרין** קדם לעמר **מפני הנסיעות,** דתניא תבואה הנזרעת בשדה האילן, קוצרין אותה שלא בסידורו את הנסיעות, לפי שאותה תבואה איננה ראויה לעמר. (פרק ח משנה ב) ואמרינן ממקום שאי אתה מביא אתה קוצר. ויש מפרשים מפני הנסיעות, משום כלאים, והיינו כשזורע השדה לאילן ומזמן עלו נטיעות מאילנין וזריע לקצר התבואה משום כלאים. **אז מפני בית האבל,** שאין להם מקום פנוי לברך ברכת אבלים שמברכים ברחבה כמבאר במנודע קטן, **וכן קוצרין מעבר בית המדרש,** שיהא מקום לתלמידים לישב, דתניא (שם) "ומעבר לשדה תזרע קצירכם", דהיינו קציר רשות, ואלו כלן מצוה הן, אפילו בשקוצר ברשות לא יעשה לשמן, דכתיב (דברים טז, ט) "מהחל חרמש בקמה". **לא מצא שיבר** קצרו הכל, **יביא מן הגמרים. מצוות לבוא מן הלח,** דכתיב (ויקרא כג, יד) "קרמל", רך ומלא, **לא מצא, יביא מן היבש. מצוות לקצור בלילה** כדפרשינו לעיל במשנה ג, דכתיב (שם כג, טו) "תמימות", וסיפירה משעת קצירה. **נקצר ביום כשר ודוחה את השבת** לקרבנה, אבל קצירה אינה דוחה שבת לאחי תנא, דתנא סבר נקצר ביום כשר, ויכול לקצרו לפני שבת, ובגמרא בן דעת דעת, דתנא ר"א בר"ש סובר נקצר ביום פסול, ולכן קצירתו דוחה שבת, וכן מובא במסכת מגלה פרק ב משנה ו, כל הלילה כשר לקצירת העמר.

פרק יא א) **שתי הלחם שמקריב בחג הסבותות, נלושות אחת אחת כל לחם נלוש בפני עצמו, ונאפות אחת אחת. לחם הפנים נלוש אחד אחד,** דכתיב "גבי לחם הפנים" (שם כד, ה) "שני עשרונים יהיה החלה האחת", מלמד שנלושות אחת אחת, ומדכתיב (שם) "והיה", ודרשינן לרבות שתי הלחם. **ונאפה** לחם הפנים **שנים שנים,** מדכתיב (שם ט) "ושמת אותם", בלשון רבים, דהיינו שישים שתים, ומדלא כתיב ושמתם אלא ושמת אותם, **בבמקרא** כן דעת דעת, דתנא ר"ש בר"ש סובר נקצר ביום פסול, ולכן קצירתו דוחה שבת, וכן מובא במסכת מגלה פרק ב משנה ו, כל הלילה כשר לקצירת העמר.

פרק יא א) **שתי הלחם שמקריב בחג הסבותות,** דכתיב "גבי לחם הפנים נלוש אחד אחד, ונאפה שנים שנים. **בטבוסים היה עושה אותן. וכשהוא רדן, נותנן בטפוס, כדי שלא יתקלקלו:** **ב** אחד שתי הלחם ואחד לחם הפנים, לישתן ועריכתן בחוץ, ואם לאו, שהשרישו בקצרן. **ואם לאו,** שהשרישו אחרי קצירת העמר, **אסורין בקצירה. עד שיצוה העמר** של שנה הבא. **ז) מוצרים בית השלחים שבעמקים,** שתבואתן רעה ואין מביאין עמר משם, דכתוב אחד אומר (ויקרא כג, י) "וקצרתם את קציר", משמע שיכול לקצר קדם העמר, ובתוב אחד אומר (שם) "ראשית קצירכם", הא כיצד, ממקום שאתה יכול להביא העמר א' אתה קוצר קדם העמר, אבל ממקום שאי אתה מביא, כגון בית השלחין ושבעמקים שאין מביאים עמר מפני שהם רעות, יכול אתה לקצר קדם העמר, ואף על פי שאם הביא ממקומותן הללו כשר, קרינן ביה מקום שאי אתה מביא, כיון שאין שאין מביאין לכתחילה. **אבל לא מודשין,** דכמה דגדיש, דכמה דאפשר לשנוי משניון. **אבל שאר ארצות** שלהן בית השלחין **וכן קוצרין בראון חמים ומודשין שלא בראון חמים ולא מחו ביד חכמים. קוצר לשתה** קדם לעמר, **ומאכיל לבהמה,** דכתיב (שם) "קצירכם" שלקם יהא. **אמר רבי יהודה אימתי קוצר לשתה, בזמן שהתחיל עד שלא הביאה שליש** גדולו מתר למשיך לקצר, כן פרש רש"י, ורע"ב ורמב"ם מפרשים שליש האחרון. **רבי שמעון אומר אף יקצור ואכיל אף שהביאה שליש,** דקל שקוצר לשתה מתר דלאו קציר הוא. **ט) קוצרין** קדם לעמר **מפני הנסיעות,** דתניא תבואה הנזרעת בשדה האילן, קוצרין אותה שלא בסידורו את הנסיעות, לפי שאותה תבואה איננה ראויה לעמר. (פרק ח

ט"ז אייר

מסכת מנחות פרק יא — משניות מבוארות

1 העמר היה מתיר במדינה, דתניא בכל מקום ושתי הלחם שהקריבו בחג הסבותות, משום כלאים, והיינו כשזורע השדה לאילן ומזמן עלו נטיעות מאילנין וזריע לקצר התבואה משום כלאים. אז מפני בית האבל, שאין להם מקום פנוי לברך ברכת אבלים שמברכים ברחבה כמבאר במנודע קטן, וכן קוצרין מעבר בית המדרש, שיהא מקום לתלמידים לישב, דכתיב (שם) "ומעבר לשדה תזרע קצירכם", דהיינו קציר רשות, ואלו כלן מצוה הן, אפילו בשקוצר ברשות לא יעשה לשמן, דכתיב (דברים טז, ט) "מהחל חרמש בקמה". **לא מצא שיבר קצרו הכל, יביא מן הגמרים. מצוות לבוא מן הלח,** דכתיב (ויקרא כג, יד) "קרמל", רך ומלא, **לא מצא, יביא מן היבש. מצוות לקצור בלילה** כדפרשינו לעיל במשנה ג, דכתיב (שם כג, טו) "תמימות", וסיפירה משעת קצירה. **נקצר ביום כשר ודוחה את השבת** לקרבנה, אבל קצירה אינה דוחה שבת לאחי תנא, דתנא סבר נקצר ביום כשר, ויכול לקצרו לפני שבת, ובגמרא בן דעת דעת, דתנא ר"ש בר"ש סובר נקצר ביום פסול, ולכן קצירתו דוחה שבת, וכן מובא במסכת מגלה פרק ב משנה ו, כל הלילה כשר לקצירת העמר.

פרק יא א) **שתי הלחם שמקריב בחג הסבותות,** דכתיב "גבי לחם הפנים נלוש אחד אחד, ונאפה שנים שנים. **בטבוסים היה עושה אותן. וכשהוא רדן, נותנן בטפוס, כדי שלא יתקלקלו:** **ב** אחד שתי הלחם ואחד לחם הפנים, לישתן ועריכתן בחוץ, דמדת הגשם, דאם נתקדשו מעבר לגשם מלתא אי מפיק לה לחוץ. **ואם לאו,** שהשרישו בקצרן, **ואינן בפנים. דנגאי הוא לה לחוצא** התנור לחוץ, (תפא"י) **ואינן דוחות את השבת אפילו,** דתנא אחד אומר (ויקרא כג, יא) "ולקחו מן הלחם", דבעינן שיהא מן הלחם, **רבי יהודה אומר כל מעשיהם בפנים. רבי שמעון אומר לעולם הוי רגיל לומר שתי הלחם ולחם הפנים, כשרות כשקשעשן בעזרה, וכשרות כשקשעשן בית פאגי,** מקום סמוך להר הבית מבחוץ ששם אופים המנחות, ולשון פת בג המלך (דניאל א, ה). ויש מפרשים שהם היו אופין חלות תודה וקרקיני נזיר. כהן גדול מקריב בכל יום ר"ב חלות, שש חלות בבקר ושש בין הערבים, כדמפורש בפרק ה. **ג) חבתי כהן גדול, לישתן ועריכתן ואפיתן בפנים,** דהכלי שחולק בו הנעשרון נמשח ונתקדש מעכשיו את המנחה, **ודוחות את השבת,** דאי אפשר לעשותה מערב שבת, דכלי שרת פוסלים בלינה. ועוד כיון שהיא נלושה בשמן וכלי הלח נתקדש לכלי עלמא.

טחונן והרקדן אינן דוחות את השבת, דאפשר מערב שבת. **כלל אמר רבי עקיבא כל מלאכה שאפשר לה לעשות מערב שבת אינה דוחה את השבת ושאי אפשר לה לעשות מערב שבת דוחה את השבת** **שי בתן מעשה** כלי מלאכות הנעשות **בפנים,** דכתיב (יחזקאל מו, ג) "זה המקום אשר יבשלו שם הכהנים את האשם ואת החטאת אשר יאפו שם לתתם לפני יי", מה חטאת ואשם טעונים כלי דאין בשול בלא כלי, לאפוקי על טבלא אף מנחה צריכה כלי, **ומנין בפנים** שבשל (שם) "לבלתי הוציא אל החצר החיצונה", **ואין בהן מעשה כלי,** בכלאכות הנעשות **בחוץ,** דהיינו לישה ועריכה של לחם הפנים אין צריך כלי. **כיצד** עשיתן, **שתי הלחם אינן דוחות את השבת** **ורחבן ארבעה טפחים, וקרנותיהן,** בצק שהיה מדביק לכל דפן **ארבע אצבעות,** כמו קרנים. **לחם הפנים ארכן עשרה טפחים ורחבן חמשה טפחים וקרנותיהן שבע אצבעות, רבי יהודה אומר כולן שלא תטעה, דד"ת,** בשתי הלחם נו' טפחים, ד' טפחים, ד אצבעות. **יה"ז,** לחם הפנים נו' טפחים, ה' טפחים ד' אצבעות. וכן מצינו שרבי יהודה היה נותן סימנים לגבי מכות דת"ר עד"ש בא"ת, (רע"ב). **בן זומא אומר,** כתיב (שמות כה, ל) "**ונתת על השלחן לחם לפני לפני תמיד,** שיהא לחם הפנים **ארכן ארבע אצבעות, ורחבן עשרה טפחים וקרנותיהן שבע אצבעות, רבי אומר ארכן חמשה טפחים ורחבן חמשה טפחים** ד' טפחים, ד אצבעות. **שלחן** שהיה **מכפה** כל **רחבו** של **שלחן, ומצא** שלחן **ומ